

Sipos Soma Mihály:

Égi jelek és földi valóság: Az *Ulysses* helye Seiber Mátyás életművében¹

Seiberről sokan csak azt tudják, hogy Kodály zeneszerzés-osztályába járt, és nem ismerik gazdag életművét. Ennek egyik oka, hogy kevés felvétel, illetve kotta érhető el Seiber műveiről Magyarországon. Az egyik legjelentősebb – sőt sokak szerint a legjelentősebb – műve az *Ulysses* című kantáta, melynek bemutatója 1949. május 27-én volt Londonban. A 2015-ös *Évfordulók nyomában 2015* konferencia lehetőséget adott arra, hogy az 1905-ben született Seiber Mátyás életművéről keresztmetszetet nyújtsak, és bizonyos részletek megmutatásával, elemzésével bemutassam a tudományos szakmának az *Ulysses*t. Ez utóbbira azért volt szükség, mert egészen a közelmúltig nem jelent meg a kantáta hangfelvételen, kottáját pedig körülményes módon lehetett csak elérni. Véleményem szerint jelzés értékű, hogy Seiber választása éppen James Joyce *Ulysses*ére esett: a regény egyik főhőse Leopold Bloom, akinek apja, Virág Rudolf Szombathelyről vándorolt ki Írországba. Seibert a 20. századi történelem viszontagságai kényszerítették kivándorlásra, és végül Nagy-Britanniában telepedett le. A kantáta érdekessége, hogy nem kísérli meg az egész regény keresztmetszetét adni, hanem a szerzőhöz legközelebb álló fejezetből – az úgynevezett Ithaca-fejezetből – választ ki egy elmélkedő szövegrészt. Elénk tárul a csillagos égbolt, majd az egészen apró élőlények és atomok, valamint a földi szemlélő helye a kettő között. Seiber zenéje egyedülálló módon ragadja meg Joyce sorait – előadásomban arra igyekeztem rámutatni, hogyan.

¹ A 20–21. Századi Magyar Zenei Archívum és Kutatócsoport által rendezett, *Évfordulók nyomában 2015* című konferencián, 2015. június 10-én elhangzott előadás absztraktja.